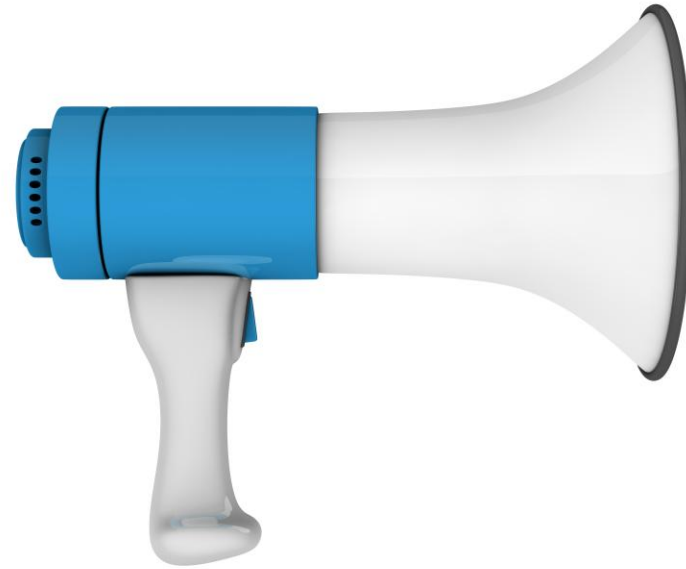

Kommuneøkonomi Ytringskultur

Kurs for ledere i Utdanningsforbundet

POLITIKK I VESTLAND

21. februar 2025 kl. 17:54

Bergen kommune tapte 715 millioner kroner i 2024

Bergen kommune melder om fjorårets underskudd på 715 millioner kroner i en pressemelding fredag ettermiddag.

Dette skyldes en vekst i utgiftene som ikke har gått i takt med kommunens inntekter.

Finansbyråd Jacob Mæhle sier at resultatet er krevende, men ikke uventet. Han påpeker at arbeidet med å omstille kommunenes økonomi bare så vidt har begynt.

– Tallene er blodrøde og viser hvor alvorlig situasjonen er for Bergen. Byrådet har tråkket på bremsen, men utgiftene vokser fortsatt mer enn inntektene. Vi er helt nødt til å få ned pengebruken i kommunen, sier Mæhle.

Resultatet er likevel bedre enn prognosene fra i høst. Da så det ut til at Bergen kommune kom til å gå 900 millioner i underskudd.

– Avvikene fra justert budsjett skyldes lavere skatteinntekter og mindre utbytte enn forventet. Årsresultatet er verre enn ventet, men bedre enn fryktet. Mange i kommunen har gjort en god jobb med å redusere utgiftene. Den jobben er absolutt ikke ferdig, så vi må jobbe målrettet også i den kommende budsjettprosessen, sier Mæhle.

Byrådet i Bergen foreslår å dekke inn det negative driftsresultatet ved å hente penger fra det såkalte disposisjonsfondet.

– Til alt hell har vi penger på bok dette året. De pengene varer ikke lenge om ikke vi snart får harmonisert inntektene og utgiftene våre. Byrådet har tatt flere grep for å få til dette, sier finansbyråden.

Dagens Næringsliv har også omtalt saken.

Nye tall fra KS: Svært krevende økonomisk situasjon også i 2025

Kommuner og fylkeskommunene rapporterer om at de måtte hatt en inntektsvekst på ytterligere 11 milliarder kroner for å unngå kutt, omstilling og effektivisering.

Hva skjedde?

En perfekt storm!

Prisvekst

Økte renteutgifter

Lavere skatteinngang

Samtidig: Kommunene bruker mer penger på tjenestene...

Kommunelov

Driften — skal finansieres av løpende inntekter

Driftsresultat — krav om positivt driftsresultat

Ca 1,7% i en kommune

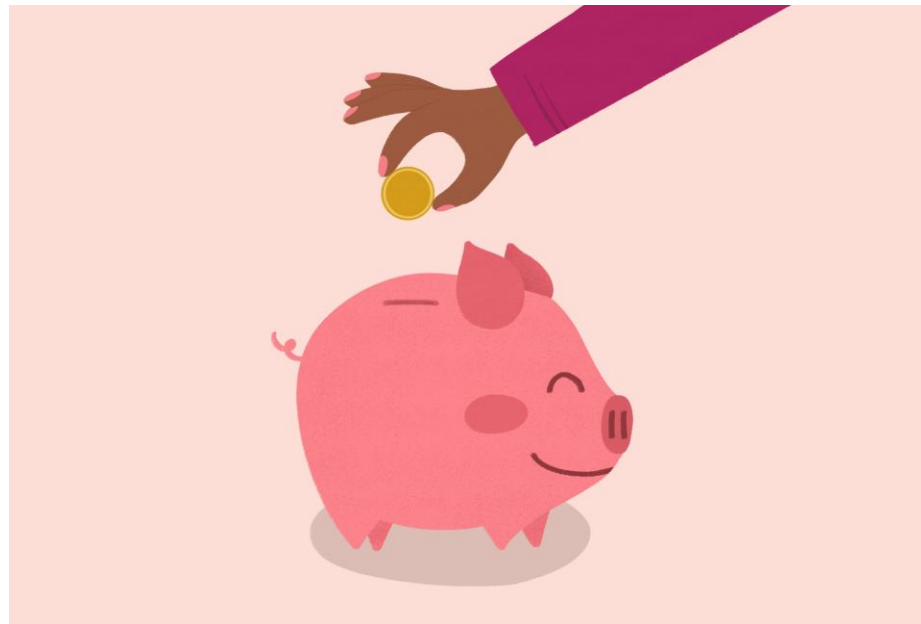
Ca 4% i fylkeskommunen

Fond

Til investeringer (unngå for høyt låneopptak)

Til «Magre tider» = NÅ

Fremtidige pensjonskostnader

HVIS IKKE KOMMUNEN HAR KONTROLL

«Register om betinget godkjenning
og kontroll»

Også kjent som

ROBEK

Tips o

Røros er en av 21 kommuner som i dag står på Robek-lista. I løpet av året kan enda flere kommuner ende opp på den økonomiske svartelista. Foto: Magnus Knutsen Bjørke

KLP Banken: 50–60 kommuner kan havne på Robek i 2025

Basert på hvor mange kommuner som har hatt negativt driftsresultat de siste årene, forventer KLP Banken en betydelig vekst i antall Robek-kommuner fram mot 2027.

Elin Svendsen
JOURNALIST I KOMMUNAL RAPPORT

balanse mellom inntekter og utgifter, eksempelvis innføring av eiendomsskatt eller nedleggelse av skoler, sier seniorrådgiver Håvard Moe i KS-Konsulent til Fagbladet.

rshei,
l,

Hvor kommer pengene fra?

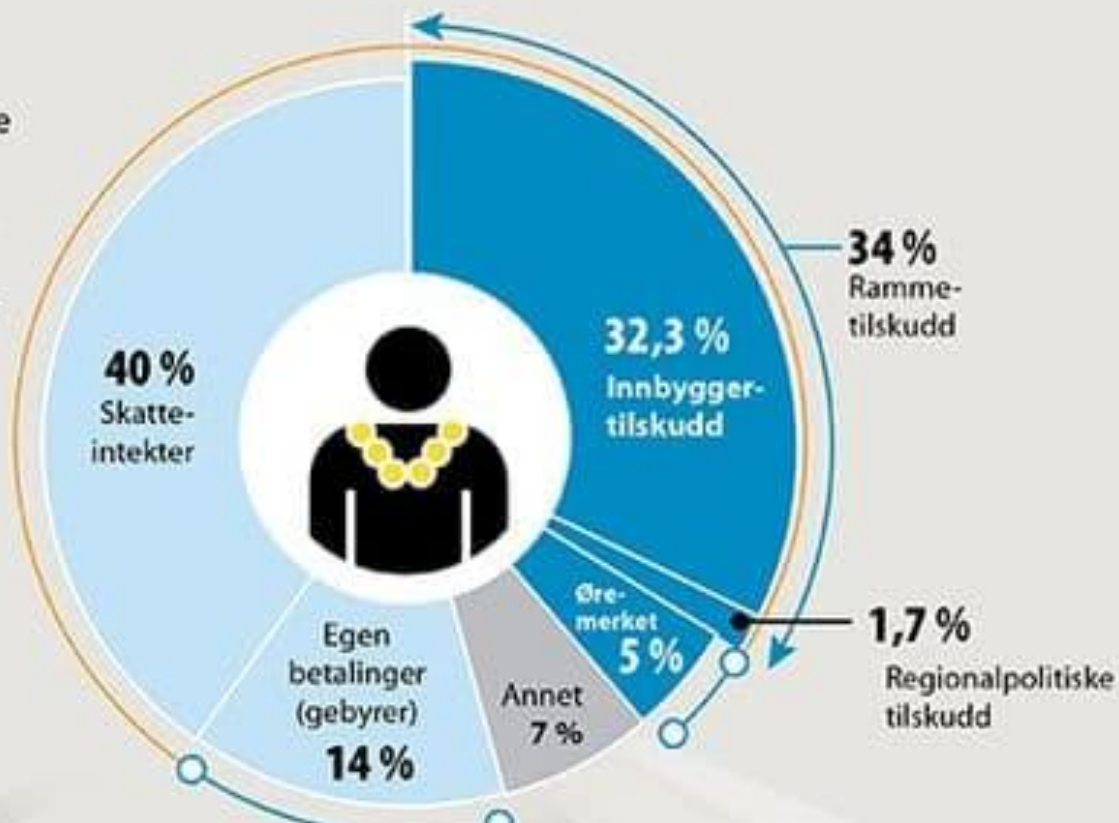

Slik får kommunene inntektene sine

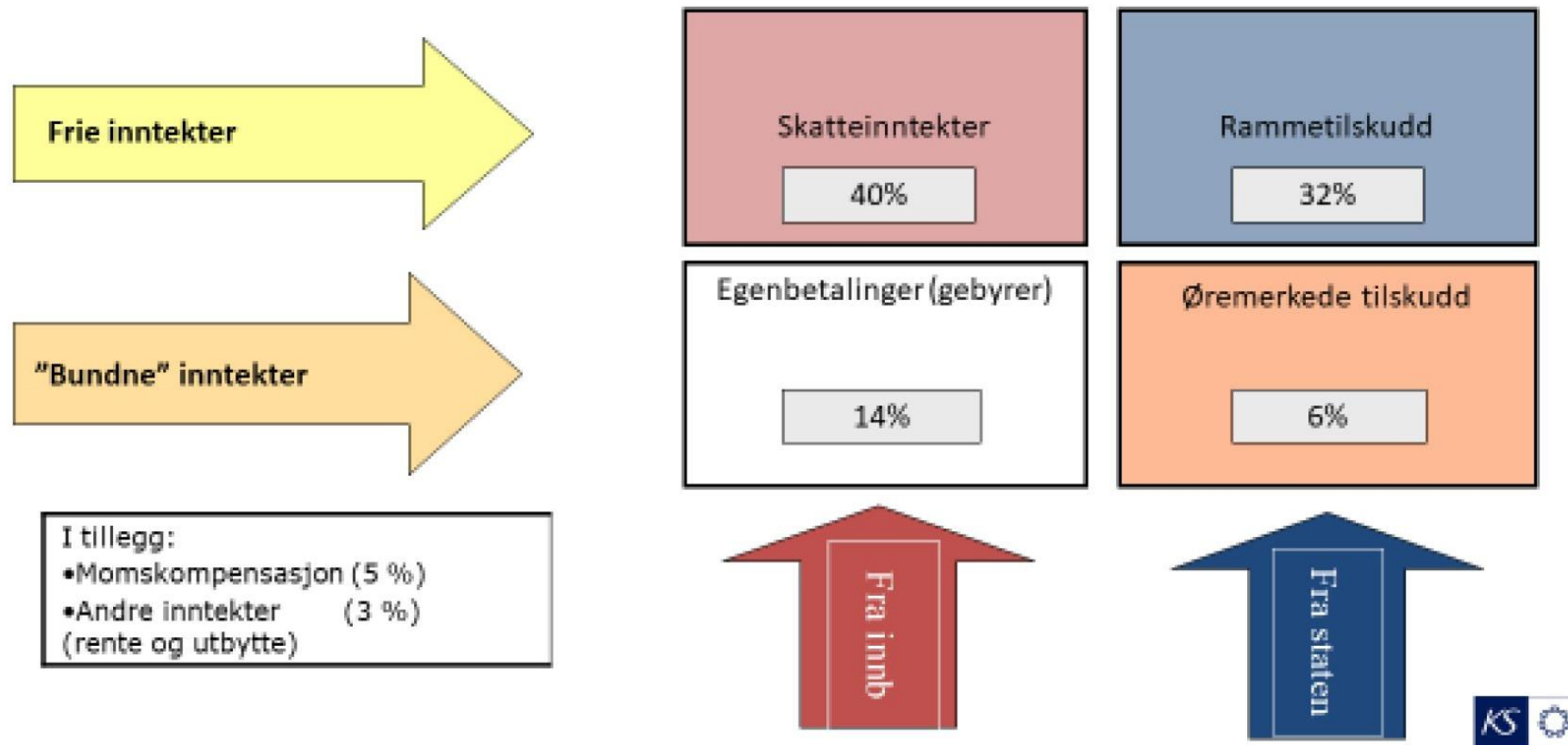
FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

Finansiering av kommunesektoren

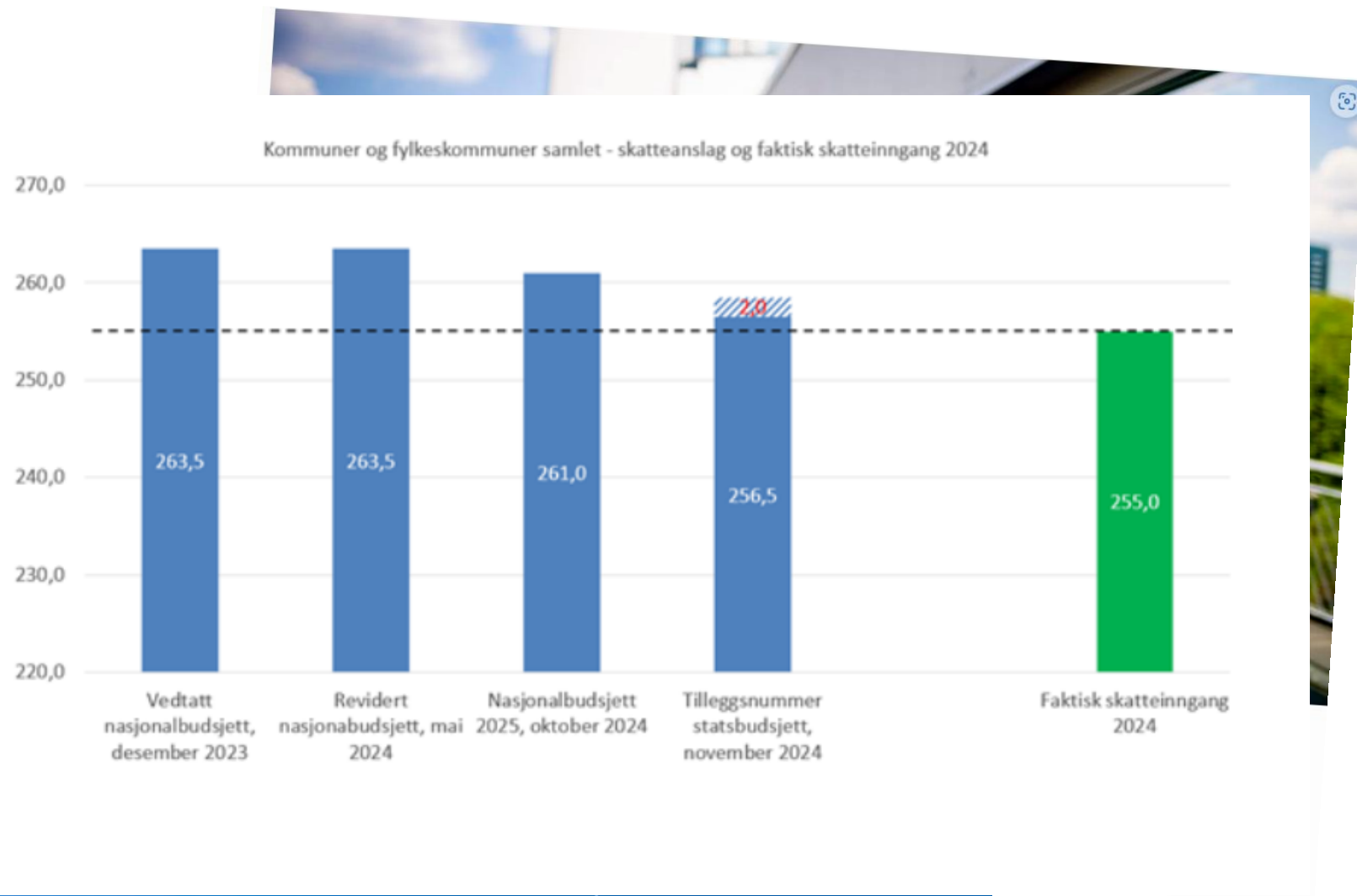
Skatteinntekter

Inntektsskatt

Formueskatt

Naturressursskatt

Noen «heldige»

Inntektsutjevning — ta fra de rike

De fleste kommuner minimum havner på 93 prosent av de gjennomsnittlige skatteinntektene.

Noen kommuner havner på 110 — 150% av gjennomsnittlig skatteinngang.

Derfor «rike» og «fattige» kommuner

Målet 100 prosent utjevning

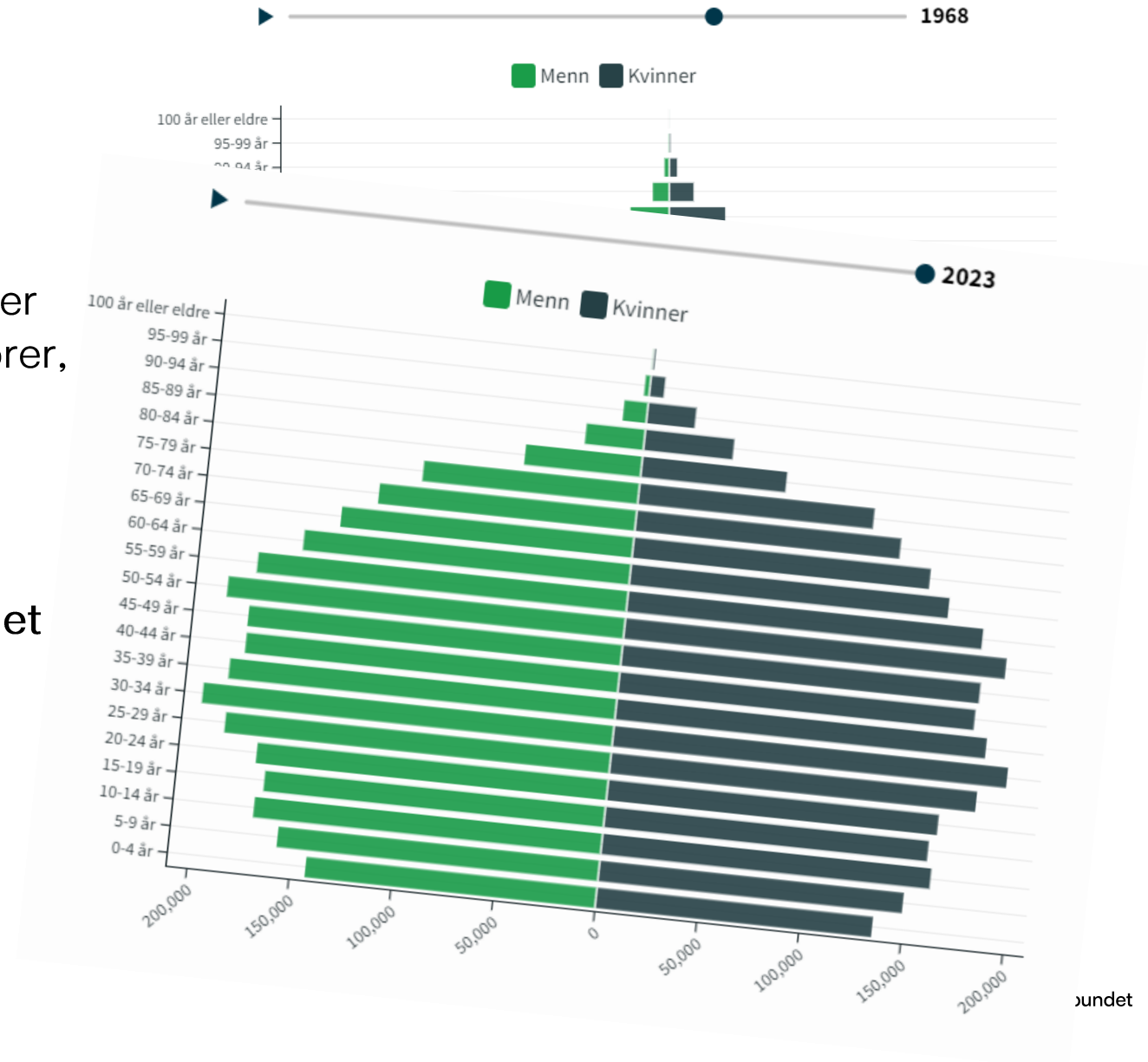
Statistiske analyser som skal vurdere hvilke faktorer som påvirker kommunens kostnader til ulike sektorer, blant annet grunnskole og barnehage

Faktorer som kommunene selv ikke kan påvirke?

Denne delen av inntektssystemet er **mindre preget av politisk diskusjon**

Kostnadsnøkler

DEMOGRAFI

Utgiftsutjevning...

Askøy og Bremanger

Kriterium	Vekt	Kriterieindeks
Innbyggere 0 år	0,0024	1,0204
Innbyggere 1-5 år	0,1445	1,1119
Innbyggere 6-12 år	0,1654	1,2778
Innbyggere 13-15 år	0,0741	1,2959
Innbyggere 16-22 år	0,0227	1,1202
Innbyggere 67-79 år	0,0659	0,9003
Innbyggere 80-89 år	0,0633	0,7928
Innbyggere 90 år og over	0,0395	0,7068

Kriterium	Vekt	Kriterieindeks
Innbyggere 0 år	0,0024	0,7081
Innbyggere 1-5 år	0,1445	0,8608
Innbyggere 6-12 år	0,1654	0,7983
Innbyggere 13-15 år	0,0741	1,0028
Innbyggere 16-22 år	0,0227	1,0576
Innbyggere 67-79 år	0,0659	1,3327
Innbyggere 80-89 år	0,0633	1,7214
Innbyggere 90 år og over	0,0395	2,2312

Regionalpolitiske tilskudd — i tillegg

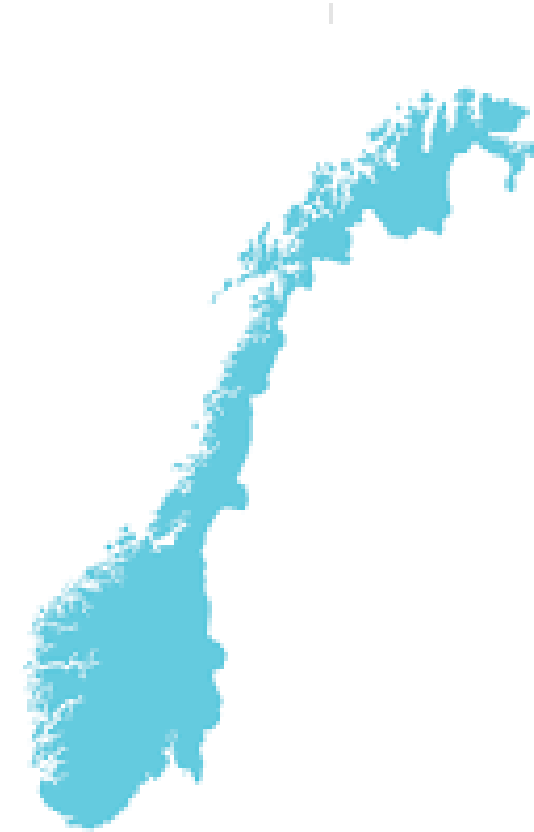
Distriktstilskudd Sør-Norge

Distriktstilskudd Nord-Norge

Veksttilskudd (vekst i folketall)

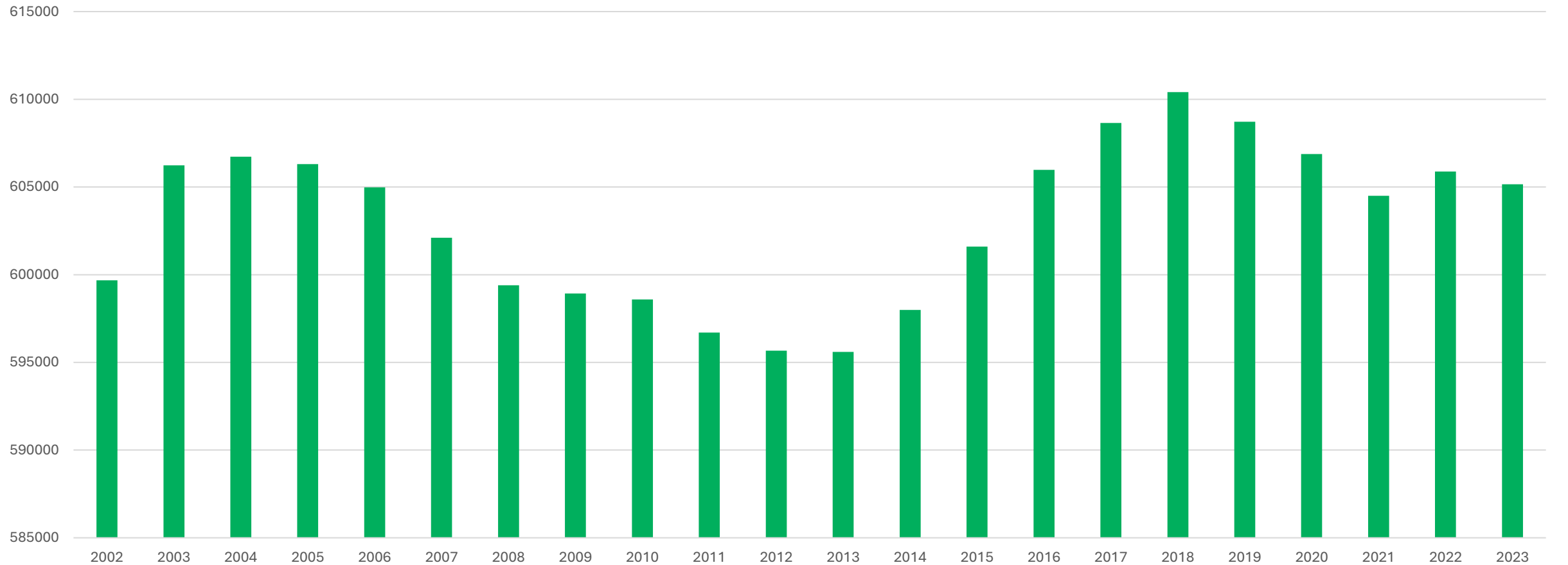
Storbytilskudd

Grunnskoletilskuddet (sum per skole)

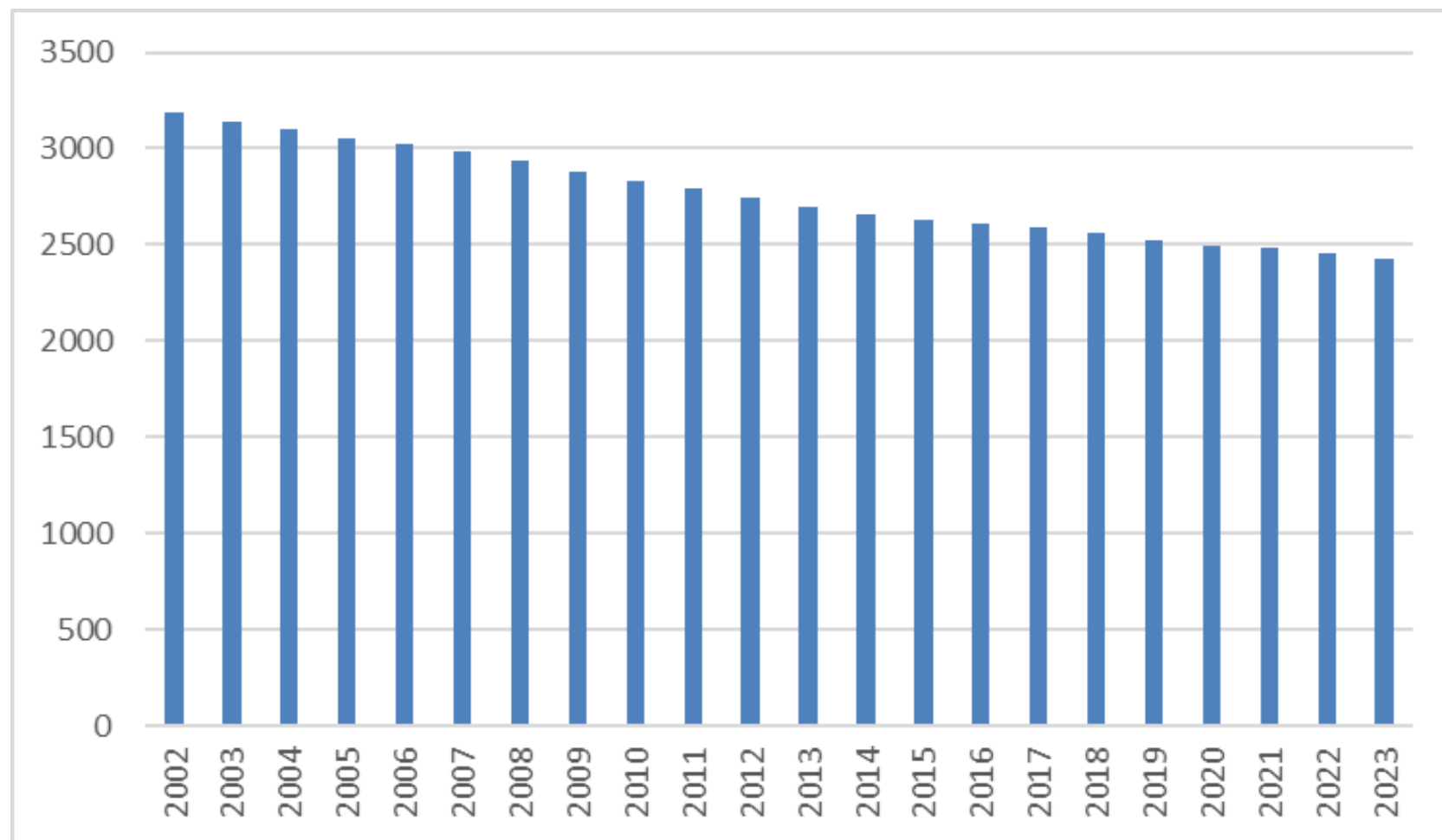

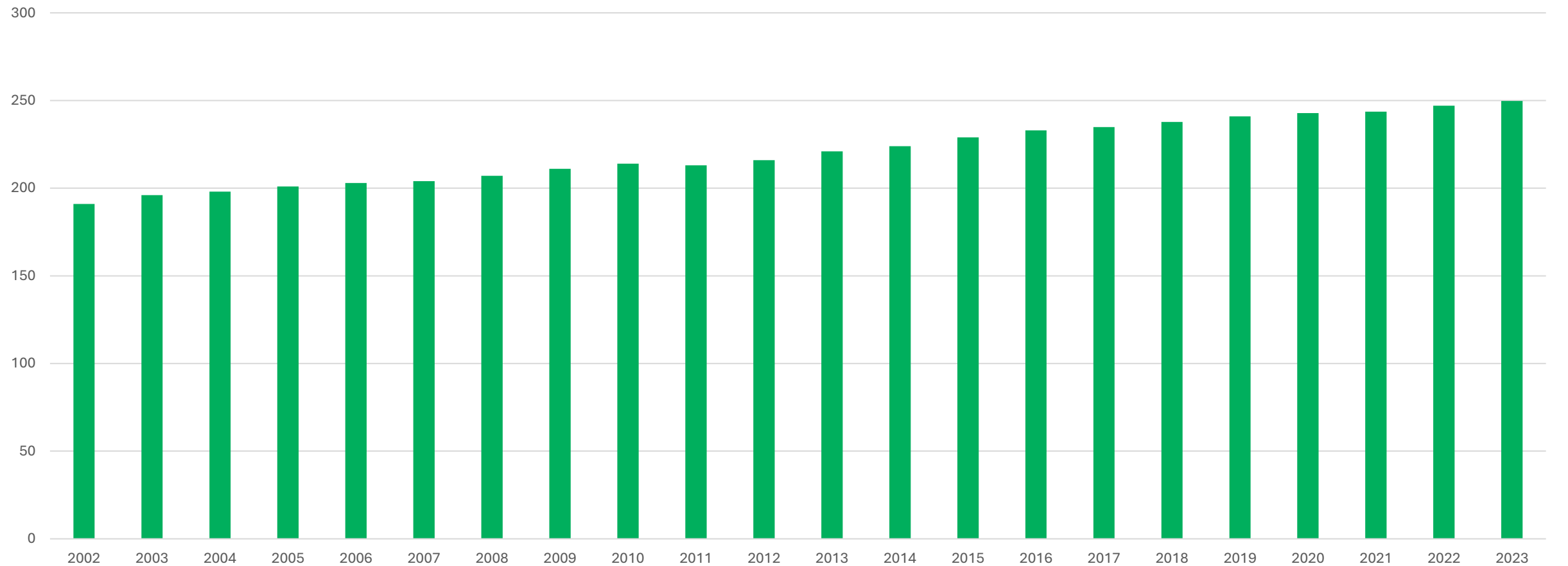
Elever i grunnskolen

Antall kommunale grunnskoler

Antall elever per kommunale grunnskole

«Sikringer» som styrer ressurser

Bemannings- og pedagognorm i barnehageloven

Lærernorm i skolen

Lærernormen: Til sikkerhet for elevene

Det har blitt over 2 500 flere lærerårsverk i offentlige grunnskoler etter at lærernormen ble innført, til sikkerhet for elevene. Foto: Utdanningsforbundet

Lærernormen har sikret elever et minimumsnivå av kvalitet, og ulikheten i landets klasserom har minket. Forsvinner normen, vet vi hva som skjer: Flere elever presses inn i klasserommene.

"Ytringsfrihet skal det være"

Ytringsfrihet

Ytringsfriheten i grunnloven § 100 og
EMK art. 10 – arbeidstakere har rett til
å ytre seg om forhold på
arbeidsplassen

aml. Kap 2A
- styrke den reelle
ytringsfriheten i
ansettelsesforhold

aml. § 1-1
"å legge til rette for et
godt ytringsklima i
virksomheten"

Grunnloven sier:

Ytringsfrihet bør finne sted

«Ingen kan holdes rettslig ansvarlig for å ha meddelt eller mottatt opplysninger, ideer og budskap med mindre det lar seg forsvare holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse i **sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse**. Det rettslige ansvar bør være foreskrevet i lov».

«Frimodige ytringer om statsstyret og hvilken som helst annen gjenstand er **tillatt for enhver**. Det kan bare settes klart definerte grenser for denne rett der særlig tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelser».

Ytringskultur – hva skjedde i Bergen i 2024?

Skulane i Bergen må spare 120 mill. Skal skrive avvik når det går ut over elevane.

Bergensskulen skal spare. Etatsdirektør Frode Nilsen er bekymra for totaløkonomien.

Etat for skule i Bergen kommune er no i gang med prognosearbeidet for 2024. Eit meirforbruk på 120 millionar frå fjoråret skal sparast inn. FOTO: ØRJAN DEISZ (ARKIV) N

Skal rektor bryte loven fordi politikerne har feilbudsjettet?

Av Eirik Lilleheill, nestleder Utdanningsforbundet Bergen

Publisert: 25.05.24 09:00

Del

Det politiske signalet om at budsjettdisiplin er viktigere enn å følge loven, er svært alvorlig og setter byens skoler i en umulig skvis.

MENINGER

Dette er et debattinnlegg. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.

Skolene blir presset til å spørre seg hvem av elevene som skal fratas spesialundervisning, hvem av elevene som kan klare seg uten et trygt og godt skolemiljø og hvem av lærere som må ofre egen helse.

Når [skolene](#) må kutte for 123 millioner kroner er det byens skoleelever som betaler prisen for at byrådet og støttepartiene har vedtatt et urealistisk skolebudsjett. Skolene har allerede kuttet til beinet og driftes i dag på minimumsløsning.

Det er vanskelig å se for seg hvordan ytterligere kutt kan gjennomføres uten at det blir uforsvarlig. På mange skoler er grensen til uforsvarlig drift allerede krysset. Lærere og skoleledere har over lang tid varslet om et enormt gap mellom lovkravene som stilles og de finansielle rammene skolen har til disposisjon.

Delte fra hverdagen i barnehagene: – Uverdig og sannsynligvis ulovlig

Foran utvalget for barnehage og skole i bystyret delte tillitsvalgte og ansatte urovekkende historier fra barnehagene. Foto: Truls Skram Lerø

Rektorar ser seg nøydd til å seie opp lærarvikarar. – Veit ikkje korleis det skal gå opp

Sparetiltaka i bergenssskulen gjer at rektorane må kutte i bemanninga til neste skuleår. På Rothaugen skule får ingen av dei 17 vikarane tilbod om ny kontrakt.

Lytt til saken • 6 minutter

Rothaugen skule og rektor Hanne Hovland må rekne med mindre bemanning til hausten. Og dei er ikkje åleine. FOTO: TOR HØVIK (ARKIV)

Derfor holder ikke barnehagebudsjettene

Gitte Knudsen, Benedikte Rognsvåg Henriksen og Wenche Svensholt er styrere i kommunale barnehager i Bergen.

Av Jørgen Ramsdal, lederrepresentant Utdanningsforbundet Bergen

Publisert: 30.05.24 09:00

Del

Det er flere grunner til at budsjettene til de kommunale barnehagene ikke strekker til.

Barnehageopprør i Dalen: – Vi får det ikke til å gå rundt. Foreldrene vet ikke hvor ille det er

Barnehagestyrerne i Fyllingsdalen har fått nok: – Det på tide at barnehagene også blir hørt i budsjettdebatten i Bergen kommune, sier de. Foto: SKJALG EKELAND

Få skoler i Bergen klarte å holde fjorårets budsjett

Flere skoler har overskridelser på over fem millioner kroner.

Rektor Harald Borge ønsker elever velkommen på Fridalen skole. Bildet er tatt tidligere i år. FOTO: GEIR MARTIN STRANDE

Pedagogisk kafé i regi av Utdanningsforbundet Bergen, april 2024

Utdanningsforbundet Bergen

31. mai 2024 · 🌐

104 millioner ekstra til skolene!

Selv om dette på ingen måte løser alle de økonomiske utfordringene vi har i bergensskolen er det en klar styrking av skolebudsjettet og et tydelig signal om at byrådet har lyttet til kravene fra Utdanningsforbundet og resten av skole-Bergen!

Barnehagebudsjettet blir styrket med 9,5 millioner og spesialpedagogiske tjenester får 26 millioner ekstra.

BT.NO

Revidert budsjett: Over 100 millioner ekstra til skolene i Bergen

Skolene i Bergen fikk ordre om kraftig innsparing. Nå snur byrådet.

Betydningsfullt

- ✓ Den ytringskulturen som utviklet seg i oppvekstsektoren i Bergen i 2024 ble svært betydningsfullt!
- ✓ Det fikk en voldsom styrke/ effekt når **lederstemmene** kom frem, og man sto samlet.
- ✓ Det er krevende, men handler om ytringsansvar:
  - ✓ Belyse konsekvenser
  - ✓ Fortelle om fakta – til både ansvarlige og andre borgere.
- ✓ Påstand: Uten at lederne sa ifra, ville vi ikke fått belyst hverken utfordringene eller påvirket budsjettet i rett retning! Vi ville heller ikke fått det samme fokuset hos pressen.
- ✓ Honnør til Bergen kommune som oppfordret til å ytre seg!

Bergens Tidende i dag

Flere tusen elevplasser står tomme. Nå vil
byrådet legge ned flere skoler for å spare
penger.

Varsler store endringer i skolestrukturen i Bergen.

Lytt til saken • 5 minutter

Typisk norsk å være god...?

Ytringsfriheten står sterkt i Norge:

- I Freedom Houses årlige oversikt over generell frihet, får Norge **maksimal uttelling**.
- Norge er rangert som verdens mest pressefrie land i Reportere uten grensers årlige indeks de siste seks årene.
- I ytringsfrihetsorganisasjonen Article 19s årsrapport for 2021 ligger Norge på andreplass i vurderingen av landene med best forhold for ytringsfrihet og demokrati, med 94 av maksimalt 100 poeng.
- I den libertarianske tankesmien Cato Institutes årlige Human Freedom Index, har ytrings- og informasjonsfriheten i Norge en skåre på mellom 9.9 og 10 av 10 mulige de siste årene.
- I en spørreundersøkelse fra den danske tankesmien Justitia om holdninger til ytringsfrihet i 33 land i 2021, ble Norge rangert som landet med størst oppslutning om ytringsfriheten.

Ytringsfridom i arbeidslivet. Utypisk norsk...

- Store variasjoner og utfordringer i vilkår for fri ytring i arbeidslivet, derfor vier ytringsfrihetskommisjonen et kapittel til tema, selv om det ikke var del av kommisjonen sitt mandat
- Undersøkinger tyder på ei **negativ utvikling de** siste årene
- Også negativ utvikling i **ansatte** sin holdning til hvor stort ytringsrommet **bør** være
- Akademisk ytringsfridom i eigen rapport NOU 2022:2. Akademisk ytringsfrihet – God ytringskultur må bygges nedenfra, hver dag.

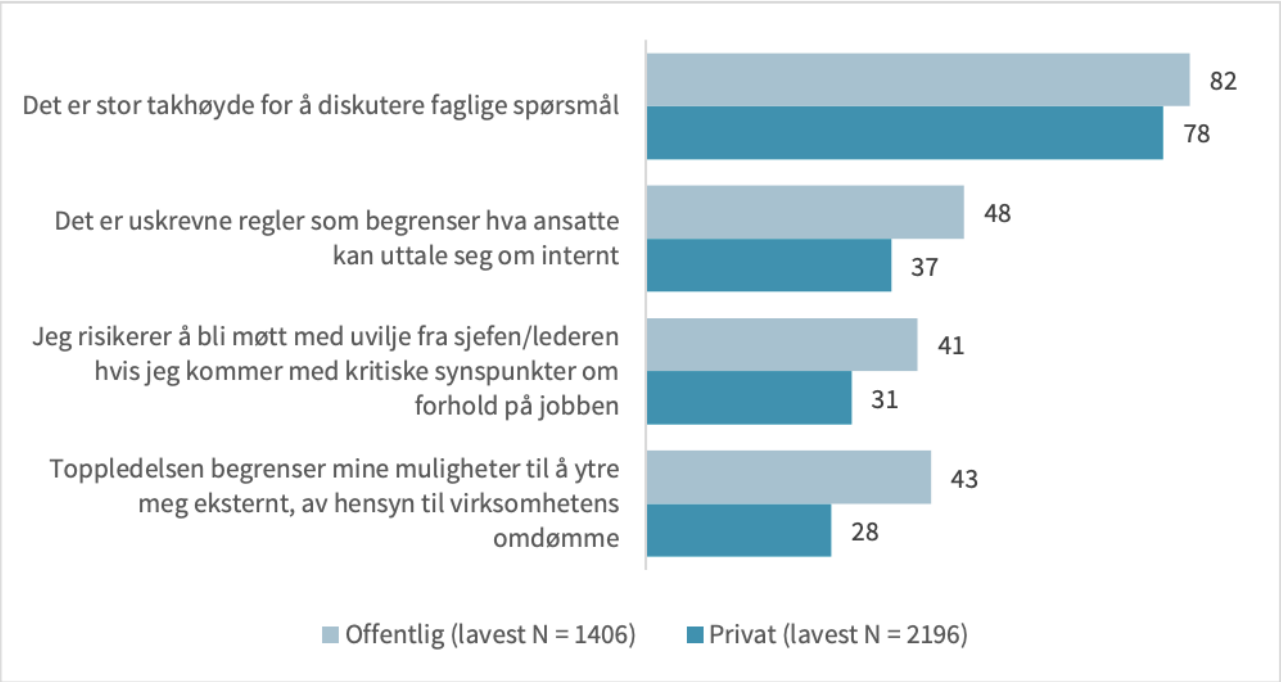
- ✓ Båndlegging av ansatte
  - ✓ Ilegging av sanksjoner
  - ✓ Gjengjeldelsesproblematikk
-
- ✓ Skyldes ofte manglende kunnskap om ytringsfrihetens grenser, og kanskje også manglende øvelse/ vilje i å verdsette meningsbrytning.

Hvorfor er ytringsfriheten så viktig i arbeidslivet?

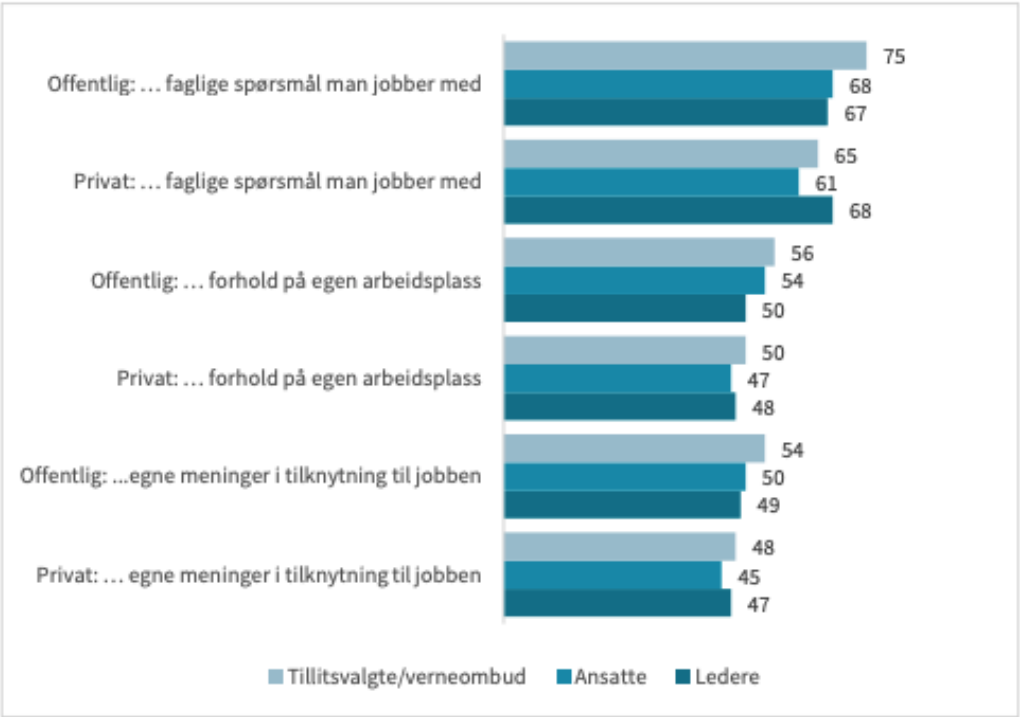
- Bruke og synliggjøre kompetanse
- Skape åpne og opplyste samtaler – de som gjennom sitt arbeidsforhold har konkret innsikt, deltar i samfunnsdebatten.
- Gir samfunnet viktig informasjon, faglige begrunnede synspunkt og verdifulle erfaringer.
- Et arbeidsliv med rom for meningsutveksling og kritikk skaper bedre beslutninger på arbeidsplassen og avdekker feil og mangler. Det bør være til alles interesse

Figur 12.6 Arbeidstakeres vurderinger av sine ytringsbetingelser der de jobber. Andel som svarer «helt enig» og «ganske enig». Breddetvalget. Prosent.

I figur 12.5 ser vi hvordan ledere og ansatte med og uten tillitsverv vurderer følgende spørsmål: «Hvordan mener du ansattes spillerom bør være når det gjelder å ytre seg offentlig om [...]?».

Figur 12.5 Vurderinger av ansattes spillerom til å ytre seg offentlig. Breddetvalg samt utvalg av ledere, tillitsvalgte og verneombud. Andel som sier svært/ganske bredt. Prosent.

Ytring eller varsling?

- **Viktig å skille mellom ytring og varsling:**
  - Påstander om lovbrudd må tas opp internt først.
  - Ingen slike krav til ytring – her erfarer vi at arbeidsgiver ved flere anledninger blander!
  - Vi ser ofte at reglene for varsling blir overført til også å gjelde ytringer.
- *NOU 2022:9: Disse kravene til offentlig varsling gjør at det er viktig å **skille mellom** når en arbeidstaker varsler, og når en arbeidstaker ytrer seg i kraft av sin alminnelige ytringsfrihet.*

Grunnlag for å avgrense ansatte sin ytringsfrihet

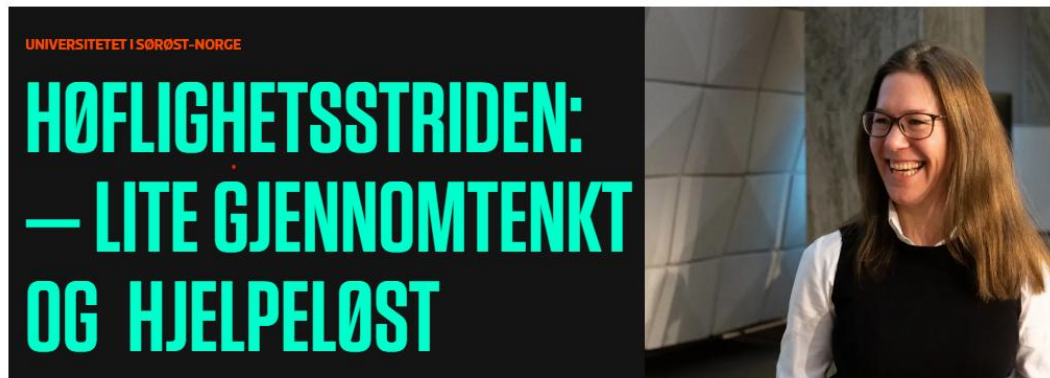
- Taushetsplikt
- Ulovfesta lojalitetsplikt
  - Direkte skade virksomheten?
  - Skal fremme arbeidsgiver sin interesse...
- Ytringer på vegne av virksomheten eller arbeidsgiver
  - Tillitsvalgte vil ha rett til å ytre seg på vegne av medlemmene
- Lovbrudd:
  - Hatefulle og diskriminerende ytringer
  - Oppfordring til straffbare handlinger
  - Privatlivskrenkelser

Forhold som avgrenser ytringsrommet

- **Ytringskultur**
- **Omdømmetenkning**
  - PR- og kommunikasjonsbransjen, omtrent slik det engelske begrepet image benyttes. Ser dette også i offentlig sektor
- **Kommunikasjonsstrategier og retningslinjer**
- Profesjonalisering av kommunikasjon
- **Misforstått lojalitet**

Ansatte reagerer på krav om høflighet på jobben i Sørøst

— Signaliserer mistillit, sier ansatte. — Kulturbygging, sier ledelsen om de nye retningslinjene der ansatte blir bedt om å være høflige mot hverandre.

Ytringskultur og lojalitetsplikt

Mener sykepleieres taushet kan være misforstått lojalitet

TAUSHETSPRESS. NSF-leder Lill Sverresdatter Larsen har selv kjent taushetspresset på kroppen og blitt bedt om å la være å varsle.

– Sykepleiere er opptatt av at befolkningen ikke skal bli utrygge på tjenestene, men om noen tenker at de beskytter pasienter ved å holde tilbake informasjon om kritikkverdige forhold, så er det en form for misforstått lojalitet, mener Larsen.

– Informasjon om kritikkverdige forhold må ut hvis ting skal bli bedre, sier lederen av Norsk Sykepleierforbund (NSF), som mener sykepleieres taushet kan være misforstått lojalitet.

Ingvald Bergsagel
Journalist

« Du er en ambassadør for kommunen»

«Vær varsom i dine uttalelser»

«Der du ønsker å uttale deg i en sak, sørg for å involvere nærmeste leder»

Vestland fylkeskommune

2.10. Ytring og lojalitet

Grunnlova § 100 slår fast at ytringsfridom skal finne stad.

Offentleg tilsette har rett til å uttale seg om alle tilhøve som ikkje er underlagt teieplikt. Dette gjeld også i saker om eigen arbeidsplass og/eller som kan oppfattast som ubehageleg eller uønskt for arbeidsgjevar. Det må vere tydeleg at ein ytrar seg på eigne vegner.

Det å ytre seg i offentlege diskusjonsgrupper eller sosiale medium kan reknast som offentlege ytringar.

Sakleg og god kritikk kan vere av stor verdi for samfunnet. **Samstundes skal ein alltid vere medviten si rolle som offentlig tilsett. Kritikkverdige forhold i verksemda bør takast opp internt først, slik at tilhøva kan betrast.** Sjå arbeidsreglement og varslingsrutinane for nærare rettleiing.

2.1. Lojalitet

I eit arbeidstilhøve er det ein viktig verdi at partane er lojale mot kvarandre. Lojalitet handlar om meir enn berre å jobbe etter instruks og å betale ut og ta i mot løn.

Alle tilsette i fylkeskommunen er med på å løyse viktige samfunnsoppdrag. **Det er viktig å vere medvitne om korleis vi omtalar arbeidsgjevar og kollegaene våre. Ikkje berre i arbeidstida, men også elles, skal ein vere medviten si rolle som offentlig tilsett.** For leiarar på alle nivå er det viktig å omtale underordna på ein profesjonell måte. Dette er viktig for å skape tillit og sikre eit godt omdømme.

Arbeidsgjevar har plikt til å vere lojal mot sine arbeidstakarar og vise omsorg, særleg i krevjande situasjonar.

Alle tilsette i fylkeskommunen må vise lojalitet til systema våre, anten det er rutinar, avtaler eller kvalitetssystemet. Det er lojalt å sende inn avvik når ein oppdagar uønskete hendingar eller forhold som kan betrast. I fylkeskommunen ønsker vi at ein opptrer høfleg og omsynsfullt.

Omdømmetenkning

- «Utvikling og ledelse av merkevaren Rælingen kommune handler om å skape felles forståelse, motivasjon og klare rollemodeller internt i virksomheten. Konseptet til merkevaren Rælingen kommune må være kjent slik at alle ansatte tilstreber å leve i pakt med merkevaren i sin hverdag.»
- Offentlige virksomheter har tilnærmet seg det private selskap som idealtipe. Utviklingen har skapt en logikk der offentlige virksomheter har et incentiv til å opptre som markedsaktører som skal vedlikeholde en merkevare og et omdømme i offentligheten.
  - *Ytringskultur vs omdømmekultur*

Kommunikasjonsstrategier og retningslinjer

- Ofte god intensjon, men bidrar likevel til å skape usikkerhet rundt ytringsrommet.
  - Slår fast ytringsretten for ansatte
  - Ramsar deretter opp alle avgrensingene og forbehold
  - Understreker lojalitetsplikta og skriv fyldig om denne
  - Avslutter med konsekvensene av lojalitetsbrudd
- Sivilombudet rapport 2015 om ytringsrett i offentlig sektor:
  - Stor usikkerhet om hvor grensene for ytringsfrihet går
  - Uheldig at man omtaler lojalitetsplikten rett etter den generelle innledningen, mens ytringsfriheten blir omtalt senere.

Nedkjølende?

- Arbeidstakere skal ha vid adgang til å komme med kritiske ytringer om egen virksomhet. Likevel viser undersøkelser at en betydelig andel av arbeidstakerne opplever vesentlige begrensninger av hva de bør ytre seg om offentlig. **En fellesnevner er at kritiske ytringer oppleves lite velkomne.** De etablerte normene og praksisen – kulturen – legger ikke til rette for offentlig kritikk. Dette kan virke **nedkjølende.**
- I en undersøkelse fra Norsk Lektorlag i 2011 svarte bare 13 prosent av lærerne at de fritt kunne uttale seg til journalister om forhold ved egen skole.

Kommisjonen sine vurderinger

- Skal ytringsfriheten fungere bedre i arbeidslivet må man arbeide systematisk med ytringskulturen på tre områder:
  - Kunnskapsheving og kampanjer
    - Ytringsklima på arbeidsplassen (arbeidstilsynet.no)
    - Arbeidstilsynet gjennomfører seminar for arbeidsgivere
  - Partssamarbeid
    - Kommisjonen oppfordrer fagbevegelsen til å prioritere kursing og øke oppmerksomheten rundt ytringsfrihet i arbeidslivet
  - Utdanning
    - Grunnopplæring og yrkesopplæringa

Lojalitetsplikt vs ytringsrett

- **Ytringsfrihet og lojalitetsplikt har ulik status:**
  - Lojalitetsplikt er et ulovfesta prinsipp
  - Ytringsretten er en grunnlovsfestet rettighet
- NOU 2022:9: I samfunnsdebatten og i hverdagsspråket brukes likevel begrepene «lojal» og «lojalitetsplikt» bredere enn den rettslige definisjonen.
- Historieprofessor Ingar Kaldal:
  - **Lojalitetsbegrepet har endret seg, fra et forhold mellom to parter som respekterte hverandre til å bli synonymt med lydighet**
- FAFO 2022: 56 % av tilsette og 81% av ledere er enige i påstanden: **«lojalitet til virksomheten veier tyngre enn behovet for å ytre meg offentlig om forhold på arbeidsplassen min».**

2014/379 - Adgang til å tilrettevise en sykehjemslege for å kritisere kommunens budsjett- og økonomiprosess

Sivilombudet uttaler:

- Uttalte seg som fagperson om konsekvensene for sektoren han jobbet i
- Ikke nærhet til beslutningen – altså ingen identifikasjonsfare, selv om han opptrådte som «fastlege og sykehjemslege» i avisen, med fullt navn og bilde
- Faglig begrunnet, saklige og relevante
- Fremgår tydelig at det var egne synspunkter – han uttalte seg ikke på vegne av kommunen
- Ikke i strid med lojalitetsplikten

Noen tips som leder – ytringsvett i arbeidet!

- ✓ Kjenn til lovgiving og rettspraksis som regulerer arbeidstakeres ytringsfrihet
- ✓ Husk at ytringsfriheten er grunnlovsfestet, og i konkrete saker selv demonstrer at du lojal til dine medarbeider og grunnprinsippet for ytringer
- ✓ Informer og gi opplæring også om arbeidstakernes ytringsfrihet når du informerer om styringsrett, lojalitet og omdømmeansvar.
- ✓ Som leder har du etter arbeidsmiljøloven, et spesielt ansvar for å skape en god ytringskultur. Lav terskel for ytringer skaper en tillitskultur som er til det beste for alle parter.
- ✓ Respekter at arbeidstakere er demokratiske borgere som på egne vegne har rett til å delta i det offentlige ordskiftet.
- ✓ Unngå at en samtale med en medarbeider om offentlige ytringer oppfattes som en represalie.
- ✓ Gi gjerne støtte til arbeidskatere som star i et krevende offentlig ordskifte.

Innspill / spørsmål?

Hvordan opplever dere ytringskulturen «der ute»?